

# Tijd voor een nieuw verhaal

We zouden het wellicht bijna vergeten. Ons land heeft een hoog welvaartsniveau, een hoog gelukniveau, is goed opgeleid, heeft een sterke organisatiestructuur, is goed verbonden met de wereld, heeft een vooraanstaande land- en tuinbouw, en heeft volgens rijksbouwmeester Floris van Alkemade ontwerpers van wereldkwaliteit. Toch wordt dit overschaduwed door toenemende polarisatie en snel afbrokkelend vertrouwen in de politiek, in voorheen gezaghebbende instanties en in elkaar. Opmerkelijk voor een land dat bekend stond om zijn poldercultuur, die letterlijk is ontstaan door de gemeenschappelijke strijd tegen het water. Want nu staat bij wijze van spreken het water ons aan de lippen, omdat met de klimaatverandering die zich voltrekt zo'n 90% van de natuurrampen op aarde water gerelateerd zijn. Waterschaarste kan volgens de Unie van Waterschappen al in 2025 de helft van onze wereldbevolking treffen.<sup>1</sup>

Volgens de, zoals hijzelf graag zegt rebelse, hoogleraar transitiekunde en duurzaamheid Jan Rotmans<sup>2</sup> leven we niet in een tijdperk vol van veranderingen maar in een verandering van tijdperk. We moeten leren ons te verhouden tot de nieuwe werkelijkheid, die bovendien nog niet is uitgekristalliseerd, en andere waarden de boventoon laten voeren nu er een einde gekomen lijkt te zijn aan ons groeidenken, dat ook tot roofofbouw heeft geleid.

Dat zoeken valt niet mee in een tijd waarin we het vertrouwen in elkaar verliezen. Mensen worden mondiger, verenigen zich en protesteren. Het is niet voor niets dat we vandaag de dag te maken krijgen met nieuwe emancipatiegolven. We kunnen denken aan de Me Too-beweging voor een herijking van omgangsvormen tussen mannen en vrouwen; de Black Lives Matter beweging, die de (impact van de) cultuur van de witte, mannelijke en vooral Westerse overheersing ter discussie stelt en de wereldwijde Gay Pride manifestaties, die strijden voor een verwelkomend klimaat voor andere seksuele geaardheden. Daarnaast roeren klimaatactivisten de trom. De Zweedse jonge vrouw Greta Thunberg brengt wereldwijd kinderen en volwassenen op de been die haar oproep tot aandacht voor de gevaarlijke gevolgen van klimaatverandering kracht bijzetten.

Groepen andersdenkenden vinden elkaar snel



*Ineke Duit, directeur NICE opleiding & bestuurlijke raadgeving*

en gemakkelijk. Social Media spelen hierin een belangrijke rol. Deze versterken volgens Maria Ressa, die in 2021 samen met de Russische journalist Dmitri Moeratov de Nobelprijs voor de Vrede toegekend kreeg, de polarisatie in de samenleving, omdat zij bijdragen aan het vergroten van desinformatie en daarmee aan het wantrouwen. Zoals zij zegt: zonder integere feiten is geen waarheid mogelijk. Zonder waarheid is er geen vertrouwen. En zonder feiten, waarheid en vertrouwen is er geen gemeenschappelijke realiteit; en is de democratie zoals wij die kennen dood.<sup>3</sup>

Dit brengt ons terug bij Rijksbouwmeester Floris Alkemade. We hebben gelukkig goede ontwerpers, en die hebben we nodig om ons land en onze toekomst vorm te geven. Zij denken met hun verbeeldingskracht een verhaallijn uit, die uiteindelijk de wereld vorm kan geven; en dat kunnen wijzelf ook. Het is aan onszelf om ons nieuwe verhaal over voedselzekerheid, landgebruik en klimaatverandering met elkaar vorm te geven.

Ik besluit graag met de poëtische woorden van de huidige Amerikaanse dichter des vaderlands, van Mexicaans-Amerikaanse afkomst, Ada Limón:

*Look, we are not unspectacular things.  
We've come this far, survived this much.  
What would happen if we decided  
to survive more? To love harder?*

1. Floris Alkemade, *De toekomst van Nederland* (2022) Bussum: Uitgeverij THOTH

2. Jan Rotmans en Mischa Verheijden, *Omarm de chaos* (2021) Amsterdam: De Geus, Singel Uitgeverijen

3. Maria Ressa, *Zo verzet je je tegen een dictator* (2023) Amsterdam: Spectrum